

Bius thoracicus

Gransvartbagge

Skalbaggar, Tenebrionoidea (olikfotade baggar m.fl.)

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Sårbar (VU)
B2ab(iii,iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Tenebrionidae (svartbaggar),
Släkte: *Bius*, **Art:** *Bius thoracicus* - gransvartbagge (Fabricius, 1792) **Synonymer:**

Kännetecken

En 6-7 mm lång, smal, parallellt byggd art som har en speciell fettglans. Benen är kraftigt byggda. Färgen är roströd utom täckvingarna som är beckbruna. Översidan är mycket fint punkterad.

Utbredning och status

Känd från Uppland och Dalarna samt från alla norrländska landskap utom Gästrikland. Få kända lokaler och majoriteten av fynden är gjorda före 1970. Artens nuvarande status är bristfälligt känd, men sentida fynd tyder på att arten har ett sammanhängande utbredningsområde i det norrländska skogslandskapet och att den kan uppträda i restbiotoper av begränsad storlek, som exempelvis ravin- och strandskogar. Närmast i Norge, Finland och Baltikum. Världsutbredningen sträcker sig från Mellaneuropa österut till Japan.

Ekologi

Larvutvecklingen sker i gångar av vedlevande insekter i döda barrträd, främst i gångar av långhorningarna bronshjon (*Callidium coriaceum*) och vågbandad barkbock (*Semanotus undatus*), i stående döda granar som är solexponerade och har sammanhängande, fasttorkad bark. Ibland även hos åttatandad barkborre (*Ips typographus*). Även påträffad i tallar med angrepp av hästmyror och i murkna lövträd, till exempel hos trägnagaren *Cacotemnus rufipes* i gråal. Trädens storlek tycks vara av underordnad betydelse. Enligt Saalas (1923) kan brösthöjdsdiametern variera mellan 10 och 40 cm. Födan utgörs främst av gnagmjölet i gångarna, men i viss mån även av själva barken. Enligt Palm (1951) är larvutvecklingen tvåårig. Fullbildade skalbaggar kan påträffas under hela året. De livliga, gråbruna larverna är skickliga klättrare och gömmer sig gärna i torksprickor etc. om barken avlägsnas. De fullbildade skalbaggarerna utsänder en tydlig, fenolliknande lukt om de störs.

Hot

Rationellt skogsbruk medför vanligen att skogsstrukturen ändras i för arten ogynnsam riktning och att bestånd av senvuxna granar ersätts med andra trädslag. Arten har därför trängts tillbaka och påträffas nu främst i eller i anslutning till kvarvarande naturskogsbestånd.

Åtgärder

Fler områden med för arten lämpliga granbestånd bör avsättas som naturreservat i Norrlands och Svealands inland. Vid slutavverkning bör regelmässigt kantzoner av tillräcklig bredd och med inslag av senvuxen gran sparas mot bergsbranter, raviner, myrmarker och surdråg.

Litteratur

- Baranowski, R. 1981. Entomologisk inventering av Birtjärnsberget i Vansbro kommun sommaren 1987. Info. från Länsst. i Kopparbergs län. N 1980(5): 30.
- Ehnström, B. 1963. Iakttagelser av granskalbaggar i Västerdalarna. Ent. Tidskr. 84: 69–72.
- Forslund, K.-H. 1956. Insekter och andra småkryp. I: Ebeling & Curry-Lindahl (red.) Natur i Västerbotten och Norrbotten. Uppsala.
- Freude, H., Harde, K. W. & Lohse, G. A. 1969. Die Käfer Mitteleuropas, Band 8: 258. Goecke & Evers, Krefeld. (s.).
- Koch, K. 1989. Die Käfer Mitteleuropas. Ökologie 2: 345. Goecke & Evers, Krefeld.
- Lindroth, C.H. & Palm, T. 1936. Bidrag till kännedomen om coleopterfaunan i övre Norrlands kustland. Göteborgs Kungl. Vet. Vitt.-saml. Handl. 5. följd. Serie B, Band 4, N:o 3: 96.
- Palm, T. 1946. Coleopterfaunan i en jämtländsk granskog I. Träd- och trädsvampfaunan. Ent. Tidskr. 67: 109–139.
- Palm, T. 1951. Die Holz- und Rinden-käfer der nordschwedischen Laubbäume. Medd. fr. Stat. Skogsforskn. inst. Band 40, Nr 2: 198.
- Palm, T. 1959. Bidrag till kännedomen om svenska skalbaggars biologi och systematik. 28–35. Ent. Tidskr. 80: 22–32.
- Pettersson, R. 1984. I Norrland av storskogsbruket missgynnade och hotade trädskalbaggar. Natur i Norr 3(1): 33–45.
- Pettersson, R. 1990. Skalbaggsfaunan inom den skogliga försöksparken Kulbäcksliden. Natur i Norr 9: 1–22.
- Saalas, U. 1923. Die Fichtenkäfer Finnlands II: 340. Helsinki.
- Sjöberg, O. 1962. *Coleoptera* från Hälsingland och Hamra kapellag. Ent. Tidskr., Suppl. 2: 121.
- Wirén, E. 1945. Bidrag till kännedomen om coleopterfaunan i norra delen av det nordsvenska barrskogsområdet - från insamlingar i Pålkem I. Ent. Tidskr. 66: 23–43.

Författare

Roger Pettersson 1996. Rev. Bengt Ehnström 2000. © ArtDatabanken, SLU 2006.